

VALORIFICAREA ORNAMENTELOR TRADIȚIONALE ÎN CADRUL ORELOR DE ARTĂ PLASTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL EXTRAȘCOLAR

VALORIZATION OF TRADITIONAL ORNAMENTS IN THE CLASSES OF FINE ARTS IN EXTRACURRICULAR EDUCATION

*Daniela Roșca-Ceban, lector universitar
UPS „Ion Creanga” din Chișinău
Olimpiada Arbuz-Spatari, conf. univ., doctor în pedagogie,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Daniela Roșca-Ceban, university lecturer,
"Ion Creanga" SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0002-0486-8793
Olimpiada Arbuz-Spatari, PhD, associate professor,
"Ion Creanga" SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0003-4603-0574*

CZU: 374:73

DOI: 10.46728/c.v3.25-03-2022.p291-295

Abstract

According to the provisions of the Education Code of the Republic of Moldova (Official Gazette No. 319-324 art. No: 634), Chapter VII. Article 36. (1) "Extracurricular education is carried out outside the school program and activity through activities complementary to the educational process carried out in educational institutions and aims to develop the cognitive, affective and action potential of children and young people, to respond to their interests and options for free time".

Key-words: Traditional ornaments, fine arts, extracurricular education.

Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizată, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii.

Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Activitatea extrașcolară este segmentul de educație, care asigură în mare parte transferul de cunoștințe, acumulate de către elevi în cadrul programului standard de ore obligatorii (curriculum formal) în practică, ceea ce oferă elevului deprinderi practice de a implementa în practică cunoștințele teoretice acumulate.

Învățământul extrașcolară se realizează în grup sau individual în instituții extrașcolare de stat și private (centre, palate, case de creație, cluburi de creație tehnico-științifice, centre ale tinerilor turiști, centre ale tinerilor naționaliști, școli sportive de agrement etc.), în baza unor activități educative specifice, de către cadrele pedagogice în colaborare cu familia, unitățile socio-culturale, mass-media, organizații de copii și tineret etc.

Accesul la activitățile realizate de instituțiile extrașcolare de stat este liber pentru toți solicitanții, indiferent de gen, rasă, origine, etnica, confesiune, oferindu-le tuturor, posibilități egale pentru dezvoltare multilaterală și autodeterminare în sfera timpului liber. [5]

Instituția extrașcolară va activa în baza următoarelor principii:

- Principiul echității și al non-discriminării;

- Principiul parteneriatului social și al co-managementului;
- Principiul respectării drepturilor copilului și ale omului;
- Principiul centrării pe valorile general-umane, naționale și democratice;
- Principiul diferențierii și individualizării demersului educațional;
- Principiul corelării intereselor individuale ale beneficiarului cu cele ale societății;
- Principiul creativității;
- Principiul unității educației și autoeducației

În cadrul programului educațional a Școlii de Arte Plastice „Alexei Șciusev” sunt propuse discipline de bază și temele pentru fiecare disciplină. [5]

Clasa I:

1	Desen	Natură statică
2	Pictură	Natură statică
3	Compoziția realistă	Peisaj
4	Compoziția Modernistă	Animal stilizat
5	Bazele compoziției	Plasă modulară
6	Sculptura	Farfurie decorativă

Clasa II:

1	Desen	Natură statică
2	Pictură	Natură statică
3	Compoziția realistă	Studiul florilor
4	Compoziția Modernistă	Texturi cromatice
5	Bazele compoziției	Ritmul compus
6	Sculptura	Mască. Tehnica papie mache.
7	Design grafic	Peisaj de iarnă

Clasa III:

1	Desen	Natură statică
2	Pictură	Natură statică
3	Compoziția realistă	Peisaj
4	Compoziția Modernistă	Autoportret
5	Bazele compoziției	Dinamica
6	Sculptura	Vază din ceramică
7	Design grafic	Peisaj de iarnă

Clasa IV:

1	Desen	Natură statică
2	Pictură	Natură statică
3	Compoziția realistă	Peisaj urban
4	Compoziția Modernistă	Surrealism
5	Bazele compoziției	Compoziție ornamentală tradițională
6	Sculptura	Figura umană
7	Design grafic	Peisaj de iarnă și ambalaj pentru ciocolată.

Clasa V:

1	Desen	Natură statică
2	Pictură	Natură statică
3	Compoziția realistă	Peisaj urban
4	Compoziția Modernistă	Stilizarea portretului clasic
5	Bazele compoziției	Statica și dinamica
6	Sculptura	Peisaj. Ambalaj pentru dulciuri
7	Design grafic	Măști

DISCIPLINA „COMPOZIȚIA DECORATIVĂ”

Disciplina “Compoziția decorativă” prevede acumularea cunoștințelor fundamentale de profil decorativ, cât și a deprinderilor practice în activitatea creativ-compozițională. [2, p.3]

Capacitatea noastră înnăscută de a înțelege cu ajutorul ochiului a dormit și trebuie redeșteptată. Putem realiza aceasta cel mai bine mînuind creioane, peneluri, dălți și, poate, aparate de fotografiat. Dar și aici, obiceiurile rele și concepțiile greșite vor bara calea celor neajutați. Adesea aceștia sînt sprijiniți cel mai eficace de dovezile vizuale, atunci cînd li se arată punctele slabe sau li se prezintă exemple bune. Dar acest sprijin rareori ia forma unei pantomime. Oamenii au motive temeinice pentru a sta de vorbă între ei. Cred că acest lucru este adevărat și în domeniul artelor. [1, p.16]

Compoziția decorativă, ca și disciplină se va studia din clasa I-a până în clasa a V-a, iar la crearea compozițiilor plastice se vor utiliza materiale, instrumente și tehnici de artă specifice disciplinelor Desen și Pictură.

- Inițiere în compoziția decorativă.
- Mijloacele principale de realizare în compoziția decorativă.
- Principiile designului și transformarea plastici în compoziția decorativ-frontală.
- Legitățile de construire în compoziție decorativă.
- Compoziția decorativ-ornamentală și mijloacele de realizare.
- Principiile de armonizare în compoziția ornamentală.
- Inițiere în compoziția decorativ-volumetrică. Legitățile și principiile fundamentale în organizarea volumetrico-spațială.
- Compoziția decorativ-monumentală și mijloacele de realizare.
- Proiectul artistic și aspectele plastice de realizare.
- Tehnologiile elaboraționale în executarea compozițiilor decorativ – monumentale
- Studiarea și aplicarea în compoziția tonurilor acromatice.
- Studiarea și aplicarea culorilor de bază (roșu, galben, albastru).
- Studiarea și aplicarea culorilor integrante. Studiarea și aplicarea culorilor complementare.
- Transformarea plastică cu aspect de exterior.
- Transformarea plastică cu aspect interior.
- Arhitectonica - principiu de creare și armonizare formală.
- Ritmizarea — principiu de organizare în morfogeneza compozițională.
- Legitatea ritmului. Legitatea proporționării. Legitatea simetriei.
- Legitatea asimetriei.
- Legitatea dinamicii. Legitatea echilibrului. Stilizarea artistică.

- Friza ornamentală.
- Compoziția ornamentală și metodele realiste de orchestrare.
- Compoziția ornamentală și metodele abstracte de orchestrare.
- Compoziția ornamentală și stilizarea națională.
- Compoziția ornamentală și stilizarea cu caracter național

Fiecare capitol tematic corespunde programei școlare și cuprinde: partea teoretică, susținută cu o bogată ilustrație de specialitate. Nivelul de tratare se bazează pe vocabularul specific, căruia i se adaugă noi concepte și noțiuni. [3, p.7]

- Originea ornamentului românesc;
- Evoluția și stabilirea trăsăturilor caracteristice naționale;
- Evidențierea celor mai esențiale particularități ale ornamentului național din Basarabia;
- Studiul ornamentului covoristic din Basarabia;
- Studiul particularităților plastice în organizarea compoziției cu specific național;
- Copierea elementelor și motivelor ornamentale ale covorului moldovenesc.
- Studiul principiilor de construire a covorului, coloristica lui. Documentarea se efectuează cu ajutorul fotografiilor, ilustratelor și obiectelor reale. Se cere redarea exactă a formelor vechi arhaice dacice, elementelor ornamentale și a combinațiilor lor coloristice.
- Executarea lucrării: se selectează 5, 6 motive – cele mai caracteristice pentru ornamentul covoristic autohton. Mărimea elementelor și compunerea lor se determină în mod arbitrar după conceptul autorului. Se execută un exercițiu de stilizare în caracter românesc.

Lucrarea se efectuează conform principiului expus la tema stilizării artistice. Ea este alcătuită din două părți pe format orizontal. Una din părți se redă din natură sau de pe o suprafață colorată un motiv: fie natură statică, păsări, animale, peisaj. Pe partea alăturată același motiv se transformă în caracter decorativ de înfățișare națională respectând strict condițiile decorativității și particularitățile ornamentului covoristic românesc din Basarabia. Lucrarea fiind alcătuită din două părți cere și mai mult timp pentru înfăptuirea ei.

Compoziția ornamentului românesc din Basarabia constituie o sarcină de totalitate a tuturor cunoștințelor căpătate în urma studierii compartimentului respectiv și a compoziției decorative frontale. Realizarea practică ei se desfășoară în trei etape: selectarea și pregătirea materialului auxiliar, transformarea formelor naturale în cele decorative: alcătuirea ornamentului din elemente și motive căpătate prin stilizarea atât pentru friză cât și pentru câmpul compozițional. Aranjarea compozițională a ornamentului conform unor anumite legături: executarea practică nemijlocită în culoare și ton. Se cere, ca autorul să păstreze anumite condiții ornamentul și poartă caracter național motivele ornamentale să fie de diferite aspecte, coloritul să corespundă aspectului românesc, compoziția să posedă friză, borduri, chenar.

Scopul tuturor sarcinilor de studii la tema ornamentului românesc este de studiere, însușite practici și înțelegere a tradițiilor cultural-estetice în arta ornamentării naționale. Sarcina constă în consolidarea cunoștințelor teoretice, a dibăciei practice și a prezentării artistice a lucrării. Cunoașterea materialului la compoziția decorativă frontală reprezintă în fond cunoașterea gramaticii artei plastice cu toate calitățile ei de terminologie, cultură artistică,

noțiuni estetice și capacități creative. Materiale: guașă, acuarelă, tempera, hârtie, format A-3. [4, p. 53-57]

BIBLIOGRAFIE

1. ARHEIM, R. *Arta și percepția vizuală, o psihologie a văzului creator*. București: Meridiane, 1979. POL 978-973-46-1978-8 .
2. DAGHI, I. *Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale*. Ediția a II-a, Chișinău: Lumina, 1993, ISBN - 5- 372 - 01368 – 0.
3. FILOTEANU, N. *Desen artistic și educație plastică*. București: Arta Grafică, 1997. 80 p. ISBN 9739337678.
4. GRAMA, V., UVAROV, A. *Metodele principale de transformare a formelor și aspectelor gamelor de formă, /Tehnologia educației artistice plastice. V. – II, coord. I. Țâgulea.- Chișinău, 2000, p. 60.*
5. *Învățământul extrașcolar prezentare generală*. <https://mecc.gov.md/ro/content/invatamintul-extrascolar> (vizitat 1.03.2022)